Tuomarilla on asiaa -podcastin 2. jakso

[Musiikkia]

Miesääni:

Tämä on Tuomarilla on asiaa -podcast, jossa mediatuomarit tarkastelevat tuomioistuinten toimintaa yhdessä vieraidensa kanssa. Mediatuomariverkoston tarkoituksena on lisätä tuomioistuinten toiminnan läpinäkyvyyttä ja parantaa yleistä tietämystä tuomioistuinten työstä. Tervetuloa kuuntelemaan.

[Musiikkia]

Juha Hartikainen:

Anton kanssa ollaan tää harjoittelu suoritettu jo kokonaan, ja, ja Salla on nyt sitä suorittamassa tässä. Siinä sit selviää se, että soveltuuko, öö, tuomarin tehtäviin. Vaikka on hyvä juristi, niin ei välttämättä sovellu muilta ominaisuuksiltaan sitten ehkä niihin tuomarin tehtäviin, että soveltuu sitten ehkä paremmin johonkin muihin juristin tehtäviin. Tuossa tuomarin tehtävässähän on tosiaan, tai mitä Antto tuossa jo toi esillekin, niin tää ratkaisupakko, ja paineensietokyky on sitten aika korkealla. Se... jokaisen jutun tuomarin on itse kyettävä sitten lopulta ratkaisemaan parhaaksi näkemällään tavalla. Miten sä Salla oot nähnyt nyt tän sun kokemuksen mukaan, nyt jo se kaksi ja puoli kuukautta, ja oot jutellut varmaan paljon, miten se työnkuva tai harjoittelun kuva on siellä muodostunut, että onko se opettavaista ja mielekästä ja mitä se... Mitä se käytännössä on?

Salla Viitanen:

No se on ehdottomasti opettavaista kyllä tuo käräjänotaarina toimiminen, että käytännössä Helsingissä aloitetaan siviilipuolen asioilla, eli puoli vuotta tehdään niin kun hakemusasioita, summaarisia, sitten velkajärjestely, konkurssiasioita... tämän tyyppisiä. Sit siirrytään, seuraavat puoli vuotta ollaan rikospuolella. Eli rikospuolella en ole lainkaan siis vielä käynyt, enkä pysty sitä hirveästi kommentoimaan, ja käsitykseni on, että se on varsin erilaista työtä sitten. Mutta mun mielestä tää on aika hyvä tää koulutuksen rakenne, koska siinähän näkee sitten erittäin laajasti niitä erilaisia niin kun juttutyyppejä, joita eri käräjäoikeuden osastot sitten siellä hoitaa, ja lisäksi tosiaan laajoissa riita-asioissa voidaan avustaa tuomareita.

Ehkä siinä on, on kyllä sen huomannut jo nyt, että työhän on erittäin itsenäistä ja vaatii semmoista omaa, omaa linjaa ja omaa ajattelua. Ja se on varmaan se, että se joillekin sopii paremmin kuin sitten toisille. Että se varmaan on tosi paljon niinku persoonakysymys, että minkä tyyppinen ihminen itse on, että ei voi sanoa, että kyseessä olisi joukkuelaji missään tapauksessa, vaikkakin meillä on kyllä tuolla Helsingissä tosi hyvä yhteishenki ja on, on niin kun, öö, tukevia kollegoita ja näin edespäin, mutta, mutta että aina korostetaan, että loppuviimeksi se on, se ratkaisija aina itse vastuussa, että siinä täytyy ehkä olla semmoinen, semmoinen tietty, tietty niin kun varmuus itsestä ja uskallus, ehkä rohkeus jopa voisi olla se, mutta että itselleni tietysti tuossa on ollut myös ihan noissa jutuissa paljon semmoista uutta, mitä en ole, en ole niin kun aikaisemmin tehnyt, että tossa tulee hyvin laajasti erityyppisiä, vaikka hakemusasioita käsiteltyä, asiakirjan kuolettamisesta edunvalvojan määräämiseen ja pesänjakajien määräämiseen, avioeroihin ja vihkimisiin.

Että tämmöiset... niin kun arkielämän juridiikka on ehkä se, mikä tässä auskultoinnissa ainakin tulee tutuksi. [“Joo.”] Niin se on aika pragmaattista ainakin tuolla käräjäoikeudessa, että ehkä monella voi

olla oikeustieteen opiskelijalla se kuva, että, että tuomioistuimessa niinku oikeasti on jo niinku... pähkäillään teekupin äärellä hyvin niin kun, niin ku... vanhojen kaavojen kanssa, kanssa niinku näitä asioita, mutta käytännössä ainakin tuolla Helsingin käräjäoikeudessa juttuja on niinku todella paljon ja täytyy pystyä olemaan myös aika, aika niinku… semmoinen pragmaattinen niiden suhteen.

Juha:

Joo, mä oon samaa mieltä tuosta, että tää tuomioistuinharjoittelu on mun mielestä erinomainen tuomariksi pätevöitymisen järjestelmä, mikä on kehitetty Suomessa mun mielestä. Koska siis tulee niin laaja kuva käräjäoikeuteen, tulee... niin ku se on yleinen tuomioistuin, sinne tulee vaikka minkälaista asiaa, ja notaari näkee niinku niistä kyllä, et vaik se on lyhyt vuoden aika, niin, niin kyllä siinä ehtii nähdä, nähdä tuota aika lailla, aika lailla niinku kaikenlaista. Onks sulla Antto omista kokemuksista jotain lisättävää?

Antto Orasmaa:

Nyt varsinkin sitten siellä, siellä rikospuolella, niin kun sitten, sitten pääsee sitä johtamaan sitä puhetta siellä istunnossa, niin se on sitten tietysti tosi tärkeä lisä myös, että, että tota... Monelle se voi olla... Kyllä siinä pientä jännitystä ennen ensi-iltaa on, mutta, mutta tota siellä on paljon juttuja, päivänkin aikana istutaan, niin kyllä siinä, siinä täytyy sanoa, että, että kokemus siinä sitten kyllä terävöittää, että...

Juha:

Niin kyllä se on, mä muistan ensimmäisen kerran, kun menin puheenjohtajaksi rikosasian käsittelemään, niin mä menin aika lailla suoraan koulunpenkiltä mistä puhuttiin, ettei välttämättä ole hyvä asia, mutta kuitenkin, niin, niin siinä se kristallisoitu, että minkä takia sitä yliopistossa on se koulutus... on hankittu, että nyt sitten onkin yhtäkkiä siinä, siinä tehtävässä, et ollaan uskottu se tuomiovalta ja ratkaise-... sitten pitää käyttää niitä tietoja ja taitoja, ratkaista se asia oikeudenmukaisella tavalla. Kyllä mä olin ainakin ihan innoissaan siellä, ja tietyllä tavalla vieläkin oon innoissaan tästä. Mun mielestä se on, et pitää, pitää löytää semmoinen duuni jokaisen mistä on innoissaan, mutta tuomarin tehtävästä nyt on mun mielestä aika helppoa olla innoissaan, koska... kun ymmärtää mistä tehtävästä on kyse.

Salla:

Ehkä tohon vois sanoa myös sen, että kun aina välillä puhutaan siitä, että onko oikeustieteellinen tiedekunta, onko se koulutus tämmöinen hyvin... valmistaako se ammatteihin, niin, niin tuomarin ammattiinhan se kyllä valmistaa erinomaisesti {“Mm.”], että se on se tiedonhaku ja juuri se ydinjuridiikka sitten, mitä siinä tuomarin tehtävissä harjoitetaan.

Juha:

Kyllä, joo, varmasti just parhaiten, parhaiten näihin tehtäviin ja tietysti kaikkiin, mitkä oikeudenkäyn... -käynnissä on eri rooleja, syyttäjän tehtävät myös ja asianajajan tehtävät myös, niin kyllähän se siihen, siihen valmentaa. Siihen tietysti, niinku Antto tuossa puhui, niin voi liittyy sitten siellä [Yskähdys] yksityisessä asianajomaailmassa muitakin juridisia tehtäviä.

Salla:

Mä voisin ehkä sanoa vielä tässä tosta auskultoinnin rakenteesta sen, että tässä puhui... puhuin niinku Helsingin, että meillä on puoli vuotta siviili ja puoli vuotta rikos, mutta minulle on kerrottu korvanappiin, että eri puolilla Suomea, Suomea tää rakenne saattaa olla hyvinkin erilainen näissä

käräjänotaarin tehtävissä riippuen siitä tuomioistuimen koosta, ja joissakin esim. aloitetaan rikosasiatkin jo heti sieltä alusta, eli...

Juha:

Joo, mut siinähän on laissa se, eiks se ole edelleen, joku parin kuukauden, ennen kun se toimivalta tulee?

Salla:

Joo kaksi kuukautta on joo varoaika, mutta että jos tätä podcastia kuunnellaan ympäri Suomea, niin Helsingissä on yksi malli, mutta muitakin malleja käsittääkseni on.

Juha:

Ja ehkä näistä tuomarin taidoista nyt kun on puhuttu, niin tosiaan vuorovaikutustaidot on, on kyllä hirveän tärkeä tuomarille, jotta pystyy siel tuomioistuimen sisällä toimiin tietysti, mutta myös niinku, että niinku asianosaisiin nähden siellä oikeudenkäynnissä, jotta se käsittely menee hyvin ja tulee semmoinen oikeudenmukaisuuden tuntu sitten siinä asianosaisille. Niin vuorovaikutustaidot olis... on, kuuluu mun mielestä hyvän tuomarin ominaisuuksiin. Mä itse auskultoin siä Hyvinkäällä hyvin pienessä käräjäoikeudessa, ja siinä sai ihan erilaisen kuvan sitten, kun muuten tää työura on ollu täällä Suomen suurimmissa... käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa, niin, niin, niin se avartaa kyllä, ja sinänsä suosittelisin, jos se on mahdollista, niin tuota käydä niinku muuallakin päin Suomea. Mutta oma kokemus ainakin oli, että se oli, oli miellyttävää.

No mutta onks tästä tuomioistuinharjoittelusta vielä Salla nytten... Niin sä nyt sanoit, että ainakin koulu, että se on hyvin... tää kouluttamispuoli on, on niinku... että se kouluttaa hyvin. Mutta mites tää, onko se tää mielekkyys... palkkaushan nyt on, niin kun tiedetään, juristit tietää ainakin, että on, on tuota matala. Ja jopa niin matala, että se voi sitten asettaa jonkunlaisia esteitä sille kokeneen... pitempään työura... elämässä olleille. Mutta haluatko sä siitä jotain sanoa tai sitten näistä, tästä niinku työtehtävien mielekkyydestä? Sekin nyt on yleisesti tiedossa, että, että tuomioistuimet yleisesti ottaen on aika kuormittuneita tällä hetkellä, ja niin sanotusti helpolla näistä töistä nyt ei tällä hetkellä, ei ehkä niinku koskaan, ei ole varmaan tarkoituskaan päästä helpolla, mutta tuota sanotaanko, että työmäärä on, on, on yleisesti ottaen tällä hetkellä aika, aika kova. Mutta minkälaiset sun yleiset fiilikset on niinku tästä kaikesta, ja, ja että kenelle sä, kenelle suosittelisit?

Salla:

No mä suosittelisin semmoiselle henkilölle, jolla on aidosti motivaatiota niin kun oppia siellä tuomioistuinharjoittelussa, että pelkästään sen takia, että haluaa varatuomarin arvonimen, niin en suosittele. Ja mistä tämä johtuu, niin, niin siitä, että onhan se aika työläs tuollainen vuosi, ja lisäksi tota, palkka on tosiaan 2300 euroa kuussa miinus verot. Sit se vähän tuossa nousi, niin se on on jopa, jopa tuon verran, ja tuota... kyllä tuossa niin kun, kyllä tuohon mielestä kannattaa niin kun panostaa, että semmoinen ajatus, että tää olisi niinku joku downshiftaus-välivuosi, että menisi auskultoimaan, mitä joskus aina kuulee, niin, niin se ei ole niinku realismia. Että tokihan jos haluaa oppia ja olla koulutusvirassa, niin kyllä siihen täytyy panostaa, että siinä voi niinku oppia, ja täytyy sanoa, että tuollakin meillä asianajopuolelta tulleet käräjänotaarit kyllä toteaa, että kyllä se työtahti on, on täällä tuomioistuinpuolella kiivaampi kun asianajopuolella monen mielestä. Tokihan se varmaan riippuu sitten, sitten tuota työpaikasta, mutta kyllä mä itse koen tuon myös niinku todella antoisana siinä mielessä, että on mahdollisuus oppia niin monista asioista, on mahdollisuus nähdä sitä tuomioistuimen toimintaa ja eri kokeneiden tuomarien muun muassa sitä prosessijohdollista toimintaa, ja tota... Jos tuomarinuralle haluaa, niin erittäin hyvä, vaikka ei haluaisi, niin silti tosi hyvä

kokemus, että ehkä niinku se mielekkyys ja merkitys täytyy olla myös sisäsyntyistä, että on kiinnostusta niin kun aidosti itsellä toimia noissa tehtävissä.

Ehkä semmoinen yleinen, mistä hieman aina valitellaan tuolla, [Naurahdus] tuolla tuota käräjätuomariporukoissa, on se, että juttumassa on niin iso, että aika paljon niinku käräjänotaaritkin tekee vähän sellaisia sihteröintityyppisiä työtehtäviä ja sellaista niin kun... lausutetaan juttuja paljon ja näin edespäin, että kaivattais vähän sellaista niin kun, öö, vielä niinku juridisempaa, ja vielä että pääsisi avustamaan niinku haastavimmista jutuissa ja näin edespäin. Ja, ja varsinkin sitä puheenjohtajuuskokemusta ehkä kaivattaisiin vähän enemmän, ja sehän on myöskin vähän sattumanvaraista, että kelle tulee mitäkin, koska sehän riippuu, että mitä juttuja kellekin jaetaan, että joillakin käy niin että, että kaikki tuota summaariset riita-asiat sovitaan tai, tai kanteet perutaan, ja joku toinen taas sitten... hänellä on hirveästi niitä juttuja, joita pääsee ihan sitten istumaan, että... Öö, sikäli niin varmasti jokaisella on myös uniikki omanlaisensa kokemus tuo, tuo käräjänotaarikokemus, mutta suosittelisin niin kun motivoituneille henkilöille, jotka aidosti ovat kiinnostuneita tuomioistuintoiminnasta.

Juha:

Mutta toi on, toi on tärkeetä, että on oikealla asenteella jo päivästä yksi liikkeellä, että... No mites, meinaatsä... oletko jo päättänyt, että mitä auskultoinnin jälkeen? Kiinnostaako tuomarinura?

Salla:

Vaikea kysymys, kun mä oon ollut vielä vasta niin vähän aikaa, enkä ole muun muassa vielä yhtäkään istuntoa puheenjohtanut, niin aika vajaa on vielä oma kokemukseni. Ja erityisesti se rikospuoli mua niin kun kiinnostaa, kun sehän mulla on vielä täysin kokematta eikä, eikä ole työhistoriassakaan vahvana, että olen kuullut, että monelle kaltaiselleni enemmän siviilipuolen henkilölle onkin käynyt niin, että he ovat erittäin kovastikin innostuneet rikosoikeudesta ja siirtyneet rikosoikeuden pariin, että, että minulla on vielä hyvin, hyvin vahvasti niinku ovet auki, että mitä tämä vuosi nyt tuo tullessaan. Että mielestäni kyllä toi tuomarin urapolku on, on varmasti tosi hyvä urapolku ja varmaan yks parhaita juristin ammatteja, mitä voi niinku tehdä sen sisältönsä puolesta. Että siinä mielessä niin en ole missään tapauksessa poissulkenut sitä, mutta sitten omalta osaltani niin on paljon niinku mietittävää kyllä, kyllä tulevaisuuden suhteen, ja eläkeiästä johtuen työuraakin 40 vuotta noin abouttiarallaa jäljellä, joten teoriassa siinä ehtisi vaikka kaksikin erilaista uraa ehkä vielä suorittaa, mikäli sinne asti elän.

Juha:

Joo niitä rikosasioita pääsee kyllä tekemään sit tuomarinuralla ihan tuota... melkein niin paljon kun haluaa, jos, jos tuomarinuralle tekee, et kylhän se on niin, että rikosasiat muodostaa sen suurimman osan. Laajoja riita-asioitahan tulee koko ajan vähemmän ja vähemmän käräjäoikeuksiin, niin kun tunnettua on. Mites sitten Antto, niin siirrytään vähän, vähän tuohon sun, sun tuota... kokemuksiin tästä tuomarikoulutuksesta. Eli, eli meillä on nyt tää uus tuomarikoulutusjärjestelmä, ja kesto on sen kolme vuotta. Ja millon sä nyt aloititkaan tässä tehtävässä?

Antto:

Joo mä aloitin 2021 syyskuussa, eli viime vuoden syyskuussa.

Juha:

Eli sulla on reilu vuosi nyt tota takana. Ja asessorihan on tuomioistuinlain mukaan tuomari, vaikkakin määräaikainen, tämän kolme vuotta. Mutta tää on... tän ajatus tän järjestelmän tietysti on se, että

tästä, kun tästä valmistuu tästä kolmevuotista koulutuksesta, niin sitten sijoittuisi tuomarin tehtäviin. Ja mitä... sä oot nyt sitten ollut sen reilun vuoden, ja oikeastaan tossa tulikin jo se, että minkä takia sä hait, kun sä haluaisit tuomarinuralle, niin ehkä siitä ei sen enempää, mutta todetaan... Kerrotko sä Antto vähän yleisesti, että mitä tää... Kaikki ei välttämättä tiedä, tää ei oo ehkä niinku hyvin tunnettu tää meidän uudehko tuomarikoulutusjärjestelmä, että mitä, mikä sen sisältö on, ja no sen kesto on sen kolme vuotta, mutta mitä, mitä se pitää sisällään ja, ja tämmöistä yleistä, lyhyesti tämmöistä yleistä informaatiota.

Antto:

Joo, samaa mieltä, että ei moni juristiystäväkään tiennyt, mitä mä nyt sitten tällä asessoriudella tarkoitan. Mutta se on, kuten sanoit, siis tosiaan tuomarin määräaikainen virkasuhde, ja, ja tota itse olen täällä hovioikeudessa, mikä tarkoittaa, että oon siis hovioikeuden kokoonpanon jäsen, ja oikeestaan mitään rajoituksia verrattuna neuvoksiin ei ole muuta kuin se, että en voi toisen asessorin kanssa olla samassa kokoonpanossa, enkä... Ja sitten on sellainen rajoitus, että ei noita ensimmäisen asteen virkarikosasioita asessori voi osallistua niiden ratkaisuun.

Juha:

Mm. Eli yks asessori vaan kokoonpanossa?

Antto:

Kyllä. Käytännössähän työ on siis suurimmissa määrin työssäoppimista, tai siis tämä koulutusohjelma työssäoppimista, minkä lisäksi noin kerran kuussa on tämmöinen kokonaisen päivän mittainen koulutuspäivä, johon kaikki, kaikki tota sen vuoden asessorit valtakunnallisesti osallistuu. Ja, ja näitä on tosi monipuolisesti, monipuolisista aiheista, EU-oikeutta, ihmisoikeustuomioistuimen oikeutta... ihan niin kun näyttövelvollisuuksia ja tällaisia. Tosi, tosi monipuolisia koulutuksia, ja niitä usein vetää noi korkeimman oikeuden oikeusneuvokset tai muut yliopistotutkinto... tutkijataustaiset ja, ja näin. Ja sitten meillä on, on täällä käytössä aina näissä tuomioistuimissa, joihin asessori sijoittuu, niin tutortuomari, jonka kanssa voi sitten käydä läpi vähän niinku mieltä askarruttavia asioita, aika usein lain käytöstä, mutta miksei myös ihan yleismaailmallisestikin.

Juha:

Ja sen voi tosiaan suorittaa sitten hovioikeudessa tai, öö, hallinto-oikeudessa.

Antto:

Tai markkinoinnissa.

Juha:

Markkinaoikeudessa.

Antto:

Ja vakuutusoikeudessa.

Juha:

Ja vakuutusoikeudessa. Joo. Ja sit siinä on vielä sellainen, että viimeisen vuoden eli tän kolmannen vuoden voi sitten suorittaa jossain muualla. Eli yleensä kai meillä on käräjäoikeuteen menty sitten.

Antto:

Joo, eli laki, lain... laki mahdollistaa toimimisen käräjätuomarina käräjäoikeudessa tän viimeisen vuoden, tai sitten esittelijänä korkeimmassa oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa.

Juha:

Joo. Ja aika lailla melkein kaikki on mennyt suorittaan sen viimeisen vuoden, täältä Helsingistä, niin käräjätuomarin... -tuomarina. Siinähän myös palkka nousee tietysti. Sekin voi olla yksi syy. Ja, ja ehkä sitten se itsenäinen, että pääsee sitten jo ihan itsenäiseks tuomariks, mutta siinäkin on sitten kuitenkin näitä kursseja ilmeisesti, että sitä ko-…, se koulutus jatkuu sitten kuitenkin.

Antto:

Kyllä se koulutus jatkuu, eli siinä viimeisenä vuonna suoritetaan tämmöisiä valinnaisia opintoja, niin moni muun muassa osallistuu tämmöiseen suosittuun uusien puheenjohtajien koulutukseen, joka on koettu aika hyväksi, niin.

Juha:

Joo, ja sitten tota, tän kaiken jälkeen on... voi tuomarin koulutuslautakunta myöntää sen arvonimen.

Antto:

Kyllä. On sitten, moni on sitten varatuomari ja sen jälkeen vielä tuomarikoulutettu tän jälkeen, että... En ole kyllä hirveästi nähnyt, että tätä arvonimeä käytetään, mutta tällainenkin arvonimi siitä sitten palkinnoksi tulee.

Juha:

Miten se hakuprosessi meni? Siihen kuuluu se koe ja... ja tuota mitäs muuta siinä on?

Antto:

Joo, no se on aika hyvin samanlainen periaatteessa kun toi tuomioistuinharjoitteluun hakeutuminen, että sekin... Itse asiassa nyt tätä podcastia nauhottaessa on taas asessorin paikat auki tuolla valtiolle.fi, mutta käytännössä siis joo, kyllä siinä on niin sanotut esivalintaperusteet ja, ja tota ehtona on tämmöisen pääsykokeen suorittaminen, eli hyväksytty-hylätty-asteikolla. Siinä on noin 1000-sivuinen materiaali, artikkeleja ja, ja muuta kirjallisuutta, oikeustapauksia, lain esitöitä, jotka tota, jotka on sitten... muodostaa koealueen. Silloin kun itse tein, tein kyseisen pääsykokeen, niin siinä oli esseitä ja, ja lyhyitä tämmöisiä oikeustapauksia, ja, ja tuota... Olisiko nyt ollut niin, että tommonen 70-80 % sen, sen sitten läpi menee, jonka jälkeen sitten, sitten nää, esivalintaperusteiden perusteella kutsutaan haastatteluun ihmisiä. Ja sitten hovioikeus muun muassa täällä yleisistä... yleisellä linjalla tekee sitten nimitysesitykset näistä asessoreista, ja voin todeta, että ei nää esivalintaperusteet välttämättä sido siinä järjestyksessä, että siinä otetaan laajemmin huomioon, huomioon henkilön, henkilön tota taustoja ja, ja tuota, niitä kriteeristöjä, ja sitten viimesijaisesti korkein oikeus nimittää sitten näistä hovioikeuksien esityksistä.

Juha:

Ja aina ei ole mennyt ihan esityksen mukaankaan.

Antto:

Juuri näin, että, että, siellä kyllä sitten katsellaan myös sitä, sitä tota... hakijoita ja heidän välistä järjestystäänkin.

Juha:

No järjestyksellä nyt ei varmaan oo käytännössä mitään merkitystä, mutta se että on myös tullut niin, että on tullut ihan ulkopuolelta, jota hovioikeus ei ole esittänyt, ihan on tullutkin valituksi. Niin, mähän oon itsekin ollut jossain koulutuksessa tai sitten pitämässä näistä, näistä tuomioistuinten, tuomarin roolista ja tuomioistuinten viestinnästä, niin tätä koulutusta asessoreille, että tätä on aika paljon tätä...

Antto:

Joo, se on kyllä ihan kiva, että nähdään ihan face-to-face. Aika usein tulee Turusta ja ihan Rovaniemeltäkin asti, asti tulee sitten asessoreja, niin on mukava, mukava sinänsä vaihtaa ajatuksia. Ja nää koulutuksethan pidetään tosi tämmöisenä pienenä, että meitä nyt on vuosittain se semmoinen 20, niin se on kyllä... niinku semmoinen pienryhmä- ja työpajamainen työskentely mahdollistaa sen, että päästään kyllä aidosti puhumaan niistä asioista, että kaikillahan on kuitenkin jo sen verran taustaa...

Juha:

Koulutus on ikään kuin semmoinen kirsikka sen kakun päälle, että työssäoppimistaan tää on. Siinähän toimitaan ihan hovioikeuden jäsenenä, ihan valmis... jaetaan juttuja ja niitä valmistellaan, ja sitten ihan niinku oikeastaan... Se ei eroa hovioikeudenneuvoksen tehtävästä käytännössä juurikaan, että jopa puheenjohtajuuksia nyt Helsingissä ainakin on, on tuota annettu asessoreille, että asessori pääsee toimimaan jopa hovioikeuden puheenjohtajana. Tää oli mulle itselle silloin kun mä tulin tuossa reilu kolme vuotta sitten takas hovioikeuteen töihin neuvokseksi, niin tuota yllätys, että, että nykyään, nykyään puheenjohtajuudet kiertää hovioikeudessa, koska perinteisesti se oli ollut niin, että ne, ne tuota kokeneimmat, kaksi virkaiältään vanhinta osastolla, laamanni ja sitten se seuraava, oli ainoastaan puheenjohtajina. No nykyään tosiaan jopa, jopa tuomarikoulutettavat asessorit toimii jonkun verran puheen... Onks sulla vielä ollut yhtään puheenjohtajuutta?

Antto:

On ollut, ja siitä olikin pitkä aika, kun edellisen kerran oli auskultoinnin yhteydessä, että oli ihan hauska palauttaa taas mieliin, mutta se on pyörällä ajoa sitten kuitenkin.

Juha:

Mutta ajatushan on ollut, että, että tästä sitten, sitten siirrytään sille tuomarinuralle, ja käytännössä on, on siirryttykin nyt hyvin. Ensimmäiset on saanut jo vakinaisia tuomarin virkoja, ensimmäiset valmis...

Antto:

Joo, se on ollut kyllä ilahduttavaa huomata, et sille on tässä viranhaussa sitten annettu painoarvoa, että...

Juha:

No ootsä Antto ollu tyytyväinen tähän, tähän valintaasi?

Antto:

Ehdottomasti, että, että tota, viikot koostuu kuitenkin monista eri istunnoista, joissa joko toimii itse, itse valmistelusta vastaavana jäsenenä tai, tai hyppää mukaan, mukaan muiden valmistelemiin

juttuihin, niin näkee monipuolisesti hommia ja, ja juttujen elinkaarikin tulee ihan eri tavalla kuin esittelijänä, että välillä, välillä niin kun on eri, eri ikäisiä juttuja, joissain vaan kirjoitellaan, joissain käydään istumassa ja taas kirjoitellaan, ja, ja niiden... Ne tulee hyvin nähdyiksi, ja, ja kyl mä tohon koulutukseen oon ollut äärimmäisen tyytyväinen, että kyllä sille on rauhoitettu se aika, aika muilta töiltä, että sinne ehtii osallistua ja valmistautuu ja, ja siellä saan sen, sen aika arvokkaan koulutuksen.

Juha:

Mm. Joo, kyllä, ainakin tää niinku sujuvasti mennyt tää työskentely tääl hovioikeudessa asessoreiden kanssa, että ei ole niinku neuvoksen näkökulmasta mitään valittamista, että... Mutta niinku tuli sanottua tuossa, niin tää on vähän erikoinen tää järjestelmä mun mielestä. Onko teillä siihen mitään mielipidettä, että jos meillä se parikymmentä vuosittain käy tän koulutuksen, ja... mutta kuitenkin valtaosa edelleen menee tällä perinteisemmällä työssäoppimisen, esittelijän työtehtävien kautta tuomarinuralle?

Antto:

No kyllähän tota vähän hämmästeltiin sinänsä niin kun, öö... Olin tossa viikko, viikko sitten keskustelemassa Euroopasta tulleiden nuorten tuomareiden kanssa, ja aika useilla näillä, näillä Benelux-mailla, Ranskalla, niin, niin käytännössä kaikki kulkee sen tuomarikoulun kautta. Eli, eli siellä on aika... paitsi paljon hakijoita, niin paljon myös niitä paikkoja, ja, ja heille oli kanssa vähän epäselvä tää, että, että myös tää, että kaikki ei käy tuomarikouluja, että pätevyyttään työssä sitten. Ja heidän näkökulmastaan tietysti jo aika nuorella iällä, iällä päästään niihin nyt, tietysti johtuen tästä, tästä eläköitymisestäkin, niin aika, aika pian päästään niihin tuomarin hommiin.

Juha:

Niin tässä vaiheessa, nyt tällä hetkellähän me eletään semmoista aikaa, että on, on tuota näitä vakinaisen tuomarin virkoja saanu aika nopeastikin ja nuorena tosiaan, niinku itsekin, tai... Taisin olla ensimmäinen 80-luvulla syntynyt vakinainen hovioikeudenneuvos Helsingin hovioikeudessa, ja, ja olin silloin, silloin tota alle nelikymppinen. Ja tossa kun mennään 10 vuotta taaksepäin vaikka, niin, niin tuota... ei kyllä juuri alle viisikymppisiä saanu. Mutta nythän, nyt saa sitten tuota käräjätuomarin ja hovioikeudenneuvoksen virkoja on saanu, nyt on jo paljon mua nuorempiakin saanu sit sen jälkeen. Ja se on menny, se on mennyt vähän tällai ajoittain, että silloin joskus, joskus tuota, olisiko ollut 70-lukua vai milloin, niin oon kuullu jotain juttua, että siihen aikaan saatiin jotenki hirmu nopeasti, mutta sitten, sitten se oli vuosikymmenet, milloin ihmiset odotti pitkään virkoja, ja nyt ollaan taas oltu siinä vaiheessa, että on saanu nopeasti, että tässä on tietysti nyt vaarana, että sitten tota, voi taas jossain vaiheessa pidentyä, mutta en tiedä miten se menee.

Antto:

Mutta toki tuomarinuran pitää aidosti olla kuitenkin avoin edelleen, että siinä on ehkä se työ, että vaikka kaikki tuollakin kulkee niinku sen tuomarikoulun kautta, niin näen sen kuitenkin rikkautena, että me pidetään se silti... Lähtökohtaisesti ei pitäisi olla mitään estettä, estettä myöskään, niinku sitten työkokemuksella pätevöityä, niin että voi ulkopuoleltakin hankkia.

Salla:

Sitten voi tietysti kysyä tälleen keltanokkana, niin ei sekään ehkä ole paras systeemi, että ollaan 20 vuotta määräaikaisena tuomarina ja sitten vasta saadaan ikään kuin palkinnoksi se vakituinen virka, koska kyllähän ne määräaikaisetkin tuomarit, heilläkin on ratkaisupakko ja he ihan samalla tavalla käyttää sitä tuomiovaltaa, että siinä mielessä... Mutta ehkä tää, nyt tää asessorikoulutus kuulostaa

vähän semmoista välimallin systeemiltä tietyllä tavalla, että on osa tuomareista siirretty sinne ja osaa ei, että voisi kuvitella, että tässä ollaan prosessin alussa, että ehkä voi olla, että, että vaikka 15 vuoden päästä kaikki käyvät asessorikoulutuksen.

Juha:

No näin, näin mä itsekin jotenkin toivoisin, että se menisi sitten. Ja ehkä se sitten kun tää rauhoittuu tää virantäyttötilannekin, ja... tässä jossain vaiheessa, et ei rullaa niin paljon, niin sitten niitä ei niin paljon vuosittain tarvitse ollakaan niitä asessoreita, joita koulutetaan, kun niitä tuomarin virkojakaan ei aukea niin paljoo välttämättä sitten jatkossa.

Salla:

Se on ehkä resurssikysymys varmaan toi kouluttaminen myös omalla tavallaan.

Juha:

No niin, totta kai, kyllähän se vie resursseja. Näin on. Joo. Niin, tätähän on avoimeks tätä tuomarin virkaa yritetty saada varmaan aina, tai avoimemmaksi, mutta tota tää, tän parempia keinoja siihen nyt sitten ei oo varmaan löydetty tässä vaiheessa. En tiedä... Kyllä jonkun, lukumääriä mulla ei ole tiedossa, mutta on meillä, öö, hovioikeudessakin niin tullut syyttäjäpuolelta eri syyttäjiä, ja sitten on tullut lainvalmistelijat oikeusministeriöstä, ja sit on tullu asianajajia, niin, useampia nyt on määräaikaisiin virkoihin ja sitten on saaneet tota vakinaisia tuomarin virkoja, ketkä ovat hakeneet.

Salla:

Mutta tuomarikunnan moninaisuus on aika iso kysymys, joka lähtee itse asiassa varmaan liikkeelle jo siitä, että ketkä pääsee opiskelemaan oikeustieteelliseen tiedekuntaan ja, ja sitä kautta sitten, että onko, onko se ensinnäkin auki e-... eri taustoista tuleville ihmisille laajasti, ja vasta sitten päästään siihen, että mihin sitten ihmiset lähtee oikeudellisesti erikoistumaan ja sieltä vasta, että tässä on niinku yhteiskunnallisesti ajatellaan, että on arvoa, että on monialainen tuomarikunta, niin siinä on hirveän monta vaihetta, mitkä pitäisi niinku huomioida ihan sieltä oikeustieteellisestä koulutuksesta, auskultoinnin mahdollistaminen eri, erilaisille urapoluille ja erilaisille henkilöille. Ja sitten vielä tää asessorikoulutus tai, tai työkokemus ja näin, että se on kyllä aika semmoinen laaja kokonaisuus.

Juha:

Joo, kyllä me ollaan hirveen homogeeninen porukka, siis tuota tuomarikunta Suomessa edelleen, että siis eri etnisistä taustoista, niin on kyllä siis aika olematonta. Että, mutta mä nyt oletan, että tää tulee pikkuhiljaa muuttumaan, kun... just sitä kautta, että päästään opiskelemaan tai mennään opiskelemaan ja, ja valmistutaan juristeiksi, että se olisi niinku heterogeenisempi se porukka, joka... se juristikunta, ja sitten kun se juristikunta on heterogeenisempi, niin sitten tietysti sitä kautta se tuomarikuntakin sitten tulee heterogeenisemmäksi. Että tuo... Sehän on ihan fakta kanssa, että tuomarikunta on naisistunut, mutta ilmeisesti myös juristikunta on naisistumassa, tai naisistunut. Mutta tuomareista, niin kun... ilmeisesti taitaa ollaan niin, että julkisella puolella muutenkin, valtion palveluksessa olevia, niin tuota on suhteessa enemmän naisia kuin miehiä, tai siis vielä enemmän kuin koko juristikunnasta. Nyt taitaa olla jo se tilanne, että enemmistö tuomareista on myös, myös naisia, mikä on tietysti ollut ihan päivänselvää, että näin tulee tapahtuun juristikunnissakin.

Salla:

Toki ilmeisesti vielä vahvemmin se näkyy täällä, ja sekin on sittenkin mielenkiintoista tietää, että, että miksi. Meillä on itse asiassa auskultoimassa kyllä on, on niin kun aika tasainen taitaa olla nyt

tällä hetkellä, hetkellä eri sukupuolia, mutta tuota... kyllä sitäkin voi tietenkin miettiä, että johtuuko se kenties palkkatasosta ja siitä, että naiset ehkä helpommin tyytyy pienempään palkkatasoon, kun sitten taas esimerkiksi asianajajakunnassa taas sitten vaikka osakkaissa näkyy edelleen, että se on erittäin voimakas miesenemmistö. [“Mm.”] Nää on mielenkiintoisia asioita tuomioistuinlaitoksenkin tulevaisuutta ajatellen.

Juha:

Mikä tässä tuomarin työssä on semmoista minkä takia siihen juristin kannattaisi ryhtyä? Aloittaaks Salla, nyt sulla on muutaman kuukauden kokemus tuomarin tehtävistä.

Salla:

No varmaan jos haluaa niin kun itsenäisen ammatin, jossa on valtaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa, ja, ja tuota haluaa työskennellä nimenomaan sen juridiikan parissa, että on niin erilaisia juridisia tehtäviä, että tässä ollaan aika syvästi siellä juridiikan parissa. Ja täytyy sanoa myöskin se, että kyllä musta tuomioistuinlaitoksessa on selkeästi älykkäimmät juristit, mitä, mitä mä oon niinku tavannut, että muistan, niin silloin kun oli-... olin täällä hovissa opiskeluaikana, niin kiinnitin kyllä huomiota siihen, että kyllä niinku tuomarikunta on, on keskimäärin erittäin yleissivistynyttä ja niinku varsin skarppia väkeä, että sikäli täällä on niin kun miellyttävää työskennellä, että tota semmoista “rakkaudesta lajiin”, tai niin kun eräs notaarikollegani sanoi, että “rakkaudesta lakiin” niin kun työskennellään, että se on niin kun älyllisesti kiinnostuneille ihmisille varmaan aika soveltuva ura.

Juha:

Kiitos kauniista sanoista. Mitä, mitäs Antto?

Antto:

Todella hyvin, hyvin sanottu. Tällä työllä on ihan omanlainen imu, ja, ja tota en... en kyllä vaihtaisi työn sisältöä miksikään, että, että tota kyllä se on ihana, ihana olla sen, olla sen tota... lain substanssin kanssa tekemisissä ja pistää ne kaikki kuitenkin laillisiin puitteisiin, ja sen lisäksi myös mahtavat kollegat, joiden kanssa voi vaihtaa vaikka tuoreimmasta korkeimman oikeuden käytännöstä sanasen, niin mikäs sen parempi.

Juha:

Niin, mä ite näen, että tuomarin tehtävä on paras tehtävä, mihin voi juristin koulutuksella päästä, eli sitä merkityksellisyyttä ei tarvitse kaukaa hakea, koska jokaisessa jutussa on joidenkin ihmisten oikea asia, joka vaatii puolueettoman ja riippumattoman tuomioistuimen ratkaisun, että miten, mikä on oikeudenmukaista siinä asiassa, eli hakevat oikeutta, ja sitä oikeutta... sen oikeuden pitää toteutuu yhteiskunnassa, ja se on se tuomari, joka sen toteuttaa, joka päättää, että mikä se on se oikee. Se merkityksellisyys tulee, tulee sieltä. Niin sitten kun tämmöisen tuomarin identiteetin on itselleen luonut, niin on hyvin vaikeaa nähdä, että tän elämän aikana mitään muuta työtä haluaisi tehdä. Mä pelkistäisin sen niin, että jos kaipaa, kaipaa työltä merkityksellisyyttä ensisijaisesti, niin silloin tuomarin tehtävä on, on tuota oikea tehtävä.

Miesääni:

Tämä oli Tuomarilla on asiaa -podcast. Lisää tietoa tuomioistuinlaitoksen toiminnasta löydät osoitteesta tuomioistuimet.fi.

[Musiikkia]